

Agnieszka Opalka

Wybrane aspekty działalności gospodarczej w świetle przepisów prawnych

---

Ekonomiczne Problemy Usług nr 50, 263-270

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

AGNIESZKA OPAŁKA

Uniwersytet Szczeciński

WYBRANE ASPEKTY DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ W ŚWIETLE PRZEPISÓW PRAWNYCH

Wstęp

Funkcjonowanie przedsiębiorstw z sektora małych i średnich, jak i mikroprzedsiębiorstw ma bardzo ważne znaczenie dla wzrostu gospodarczego całego kraju oraz wspólnego rynku europejskiego. Trzeba więc stwarzać wspólne ramy dla efektywnej działalności gospodarczej tego sektora. Z pewnością posłużą temu zmiany uregulowań prawnych dotyczące określenia definicji poszczególnych kategorii przedsiębiorstw, a także opodatkowania dochodów z tej działalności gospodarczej.

Celem artykułu jest zdefiniowanie mikroprzedsiębiorcy oraz małego i średniego przedsiębiorcy w świetle zaleceń Komisji Europejskiej. W artykule przedstawiono też syntetycznie inne zmiany w uregulowaniach prawnych dotyczące opodatkowania dochodów podatkiem zryczałtowanym.

Definicja mikroprzedsiębiorcy oraz małego i średniego przedsiębiorcy

W każdym państwie członkowskim w zależności od wielu czynników, takich jak przeciętna wysokość zatrudnienia, ilość mieszkańców, system prawny, rodzaj działalności gospodarczej itd., różnie definiuje się małe i średnie przedsiębiorstwa.

„Mikroprzedsiębiorstwa oraz małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP) są motorem gospodarki europejskiej. Są one głównym źródłem zatrudnienia, budzą ducha przedsiębiorczości i innowacji w UE, a tym samym mają kluczowe znaczenie dla zwiększenia konkurencyjności i zatrudnienia. Nowa definicja MŚP, która weszła w życie 1 stycznia 2005 roku, stanowi istotny krok w kierunku

poprawy otoczenia gospodarczego dla MŚP, a jej celem jest promowanie przedsiębiorczości, inwestycji i wzrostu. Definicja ta została opracowana po przeprowadzeniu szerokich konsultacji z bezpośrednio zainteresowanymi, co dowodzi, iż uwzględnianie opinii MŚP ma kluczowe znaczenie dla pomyślnej realizacji celów lizbońskich¹. Słowa Güntera Verheugena, Komisarza ds. przedsiębiorstw i przemysłu w Komisji Europejskiej są potwierdzeniem na to, że dla rozwoju tego sektora powinno się – obok eliminowania barier wzrostu konkurencyjności – precyzyjnie określić samą definicję makroprzedsiębiorstwa oraz małego i średniego przedsiębiorstwa, zarówno w skali krajowej jak i międzynarodowej. Aby poprawić spójność i skuteczność działań na korzyść sektora MŚP oraz ograniczyć zakłócenia konkurencji, muszą być one podejmowane w oparciu o wspólną definicję.

Definicja ta ustalana jest w oparciu o dane przedsiębiorstwa według następujących trzech kryteriów:

- liczba osób zatrudnionych,
- roczny obrót,
- całkowity bilans roczny.

Porównanie danych przedsiębiorstwa z progami i pułapami dla tych trzech kryteriów pozwoli zakwalifikować firmę jako mikroprzedsiębiorstwo, małe przedsiębiorstwo czy średnie przedsiębiorstwo. Należy zwrócić uwagę na to, że o ile zachowanie progu zatrudnienia jest obowiązkowe, o tyle w przypadku pułapu dotyczącego rocznego obrotu lub całkowitego bilansu rocznego MŚP może wybrać jeden z nich. Przedsiębiorstwo nie musi więc spełniać obydwu warunków finansowych i może przekroczyć jeden z pułapów, nie tracąc swojego statusu. Nowa definicja daje ten wybór, gdyż z natury przedsiębiorstwa działające w sektorach handlu i dystrybucji mają wyższe wskaźniki obrotu niż przedsiębiorstwa produkcyjne. Dając możliwość wyboru pomiędzy kryterium obrotu a kryterium całkowitego bilansu rocznego, który odzwierciedla ogólną sytuację materialną przedsiębiorstwa, definicja zapewnia sprawiedliwe traktowanie MŚP prowadzących różne rodzaje działalności gospodarczej.

W tabeli 1 pokazano nowe progi i pułapy pozwalające określić poszczególne kategorie przedsiębiorstw. O mikroprzedsiębiorstwach oraz małych i średnich przedsiębiorstwach można mówić wtedy, gdy zatrudniają mniej niż 250 pracow-

---

¹ *Nowa definicja MŚP. Poradnik dla użytkowników i wzór oświadczenia*, Wspólnoty Europejskie, 2006, http://europa.eu.int/comm/enterprise/enterprise_policy/sme_definition/index_pl.htm

ników i osiągają roczny obrót nieprzekraczający 50 milionów euro, oraz/lub całkowity bilans roczny nie przekraczający 43 milionów euro.

W ramach kategorii MŚP:

1. przedsiębiorstwo małe definiuje się jako przedsiębiorstwo zatrudniające mniej niż 50 pracowników, którego roczny obrót oraz/lub całkowity bilans roczny nie przekracza 10 milionów euro;
2. mikroprzedsiębiorstwo definiuje się jako przedsiębiorstwo zatrudniające mniej niż 10 pracowników, którego roczny obrót oraz/lub całkowity bilans roczny nie przekracza 2 milionów euro.

Tabela 1. Progi i pułapy w określaniu definicji mikroprzedsiębiorstwa oraz małego i średniego przedsiębiorstwa

Kategoria przedsiębiorstwa	Liczba osób zatrudnionych	Roczny obrót	Całkowity bilans roczny
Średnie	< 250	≤ 50 mln euro	≤ 43 mln euro
Małe	< 50	≤ 10 mln euro	≤ 10 mln euro
Mikro	< 10	≤ 2 mln euro	≤ 2 mln euro

Źródło: Artykuł 2 Załącznika do zalecenia Komisji Europejskiej z dnia 6 maja 2003 r.: *Definicja mikroprzedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstwa* (2003/361/WE).

Zmiany w zryczałtowanym podatku dochodowym (od 01 stycznia 2009 r.)

Oczywistym argumentem przemawiającym za wyborem określonej formy opodatkowania jest opłacalność wyboru, jednak osoby, które nie radzą sobie z obowiązkami w zakresie dokumentowania operacji gospodarczych, powinny wybierać bardziej zryczałtowane formy opodatkowania, przy których występuje mniej obowiązków. Prowadzenie księgowości można co prawda zlecić biurowi rachunkowemu, jednak wiele czynności podatnik zobowiązany jest dokonać we własnym zakresie. Przy niewielkim rozmiarze działalności koszty związane z biurem rachunkowym mogą całkowicie zniweczyć oszczędności związane z wyborem określonej formy opodatkowania.

Ważne dla osób dokonujących wyboru formy opodatkowania jest to, że im bardziej zryczałtowana forma opodatkowania, tym mniejsze obowiązki w zakresie dokumentowania operacji gospodarczych dla celów podatku dochodowego

oraz w zakresie księgowości, oraz tym mniejszy związek kwoty podatku z rozmiarem działalności gospodarczej².

Ryczałt od przychodów ewidencjonowanych jako uproszczona forma rozliczeń podatkowych jest korzystna w działalności gospodarczej lub osiągnięciu przychodów z najmu przy ponoszeniu niskich wydatków. Trzeba bowiem zaznaczyć, że podstawą opodatkowania ryczałtu jest przychód. Nie ma więc możliwości uwzględniania kosztów uzyskania przychodów.

Niestety, nie każdy może zastosować tę formę opodatkowania. Od 2009 roku, z uwagi na zmiany w kursie euro, liczba podatników mogących rozliczyć się w formie ryczałtu jeszcze się zmniejszy.

Zgodnie z przepisami ustawy z 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiągniętych przez osoby fizyczne³, opodatkowaniu ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych podlegają przychody osób fizycznych z pozarolniczej działalności gospodarczej, w tym również gdy działalność ta jest prowadzona w formie spółki cywilnej osób fizycznych lub spółki jawnej osób fizycznych. Ponadto ryczałtem objęte są również otrzymane lub postawione do dyspozycji podatnika w roku kalendarzowym pieniądze i wartości pieniężne oraz wartość otrzymanych świadczeń w naturze i innych nieodpłatnych świadczeń z tytułu umowy najmu, podnajmu, dzierżawy, poddzierżawy lub innych umów o podobnym charakterze.

Od 2009 roku przywrócono zasadę obowiązującą przed 2008 rokiem, która stanowiła, że utrata prawa do ryczałtu po przekroczeniu limitu 150 000 euro następuje nie po miesiącu przekroczenia tej kwoty, ale z początkiem nowego roku. Oznacza to, że podatnicy mogą skorzystać z opodatkowania w formie ryczałtu, jeśli:

- 1) w roku poprzedzającym rok podatkowy:
  - uzyskali przychody z tej działalności, prowadzonej wyłącznie samodzielnie, w wysokości nieprzekraczającej 150 000 euro, lub
  - uzyskali przychody wyłącznie z działalności prowadzonej w formie spółki, a suma przychodów wspólników spółki z tej działalności nie przekroczyła kwoty 150 000 euro;

² http://www.vat.pl/zasady_opodatkowania_wybor_formy_opodatkowania_1402.php.

³ Ustawa z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiągniętych przez osoby fizyczne (DzU nr 144 z późniejszymi zmianami).

2) rozpoczną wykonywanie działalności w roku podatkowym i nie korzystają z opodatkowania w formie karty podatkowej – bez względu na wysokość przychodów.

W celu określenia limitu wartości wyrażone w euro należy przeliczyć na walutę polską według średniego kursu NBP na dzień 1 października poprzedniego roku. Analizując zatem wartość limitu na rok 2009, należy zastosować kurs z 1 października 2008 r. W związku z tym w 2009 roku z ryczału będzie mogło skorzystać znacznie mniej podatników niż chociażby w 2008 roku. Spowodowane jest to spadkiem kursu euro. Różnica ta spowodowała zmniejszenie limitu obowiązującego w 2008 roku w kwocie 565 200 zł do kwoty 506 625 zł na rok 2009. Oznacza to, że podatnik, który na przykład osiągnął w 2008 roku przychód w wysokości 520 000 zł, w 2009 roku nie będzie już mógł opodatkować się w formie ryczału.

Aby dokonać rocznego rozliczenia z fiskusem w formie ryczału, należy wypełnić formularz PIT-28. Ostatnim dniem na złożenie zeznania jest 31 stycznia następnego roku. W 2009 roku dzień ten przypada w sobotę, co oznacza, że rozliczenia podatku w formie ryczału należy dokonać do 2 lutego 2009 r.

Przy zmianach, które będą już obowiązywały podatników opodatkowanych ryczałtem ewidencjonowanym już w rozliczeniu 2008 roku, zasadnicze znaczenie ma możliwość odliczania składek ubezpieczeniowych zapłaconych nie tylko do polskiego ZUS, ale też zagranicznych systemów ubezpieczeń.

Zgodnie z nowymi przepisami, podatnik będzie mógł odliczyć od przychodu składki zapłacone na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne w państwie należącym do Unii Europejskiej, Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Konfederacji Szwajcarskiej. Podatnikom umożliwiono także pomniejszenie ryczału o zapłacone za granicą składki na obowiązkowe ubezpieczenie zdrowotne.

Ważną zmianą dla ryczałtowców jest możliwość zadeklarowania przekazania 1% podatku na rzecz organizacji pożytku publicznego. Będzie to możliwe już w rozliczeniu roku 2008 w składanym zeznaniu rocznym PIT-28.

Opodatkowanie dochodów małych i średnich przedsiębiorstw

Jednym z rodzaju podatków, który budzi wśród przedsiębiorców najwięcej kontrowersji jest podatek dochodowy. Z punktu widzenia możliwości finansowania, podstawowe znaczenie dla małych i średnich przedsiębiorstw ma właśnie obciążenie podatkiem, osiąganego przez nie dochodu, gdyż w ten sposób zostaje im uszczuplona pewna suma, która mogłaby stanowić ich kapitał własny. Co jest

z tym związane zmniejszona zostaje kwota, jaką firmy te byłyby w stanie przeznaczyć na cele rozwojowe. Ma to duże znaczenie dla przedsiębiorstw z sektora MŚP ze względu na ograniczoną dostępność do kapitałów obcych⁴.

Małe i średnie przedsiębiorstwa to przede wszystkim spółki osobowe. W mniejszości są to podmioty prawa handlowego, stąd większość przedsiębiorstw obciążona jest podatkiem dochodowym od osób fizycznych. To potwierdza pogląd, że możliwości związane z przepisami prawa w zakresie podatku dochodowego od osób fizycznych w największym stopniu wpływają na funkcjonowanie przedsiębiorstw MŚP⁵.

Na podstawie danych udostępnionych przez Główny Urząd Statystyczny liczbę przedsiębiorstw aktywnych w latach 2006–2007 pokazano w tabeli 2.

Tabela 2. Liczba aktywnych przedsiębiorstw w latach 2006–2007 (w tys.)

	2006	2007
Ogółem, w tym:	1 714 915	1 777 076
– mikroprzedsiębiorstwa (poniżej 10 pracujących)	1 652 998	1 713 194
– małe przedsiębiorstwa (10–49)	44 228	45 184
– średnie przedsiębiorstwa (50–249)	14 708	15 452

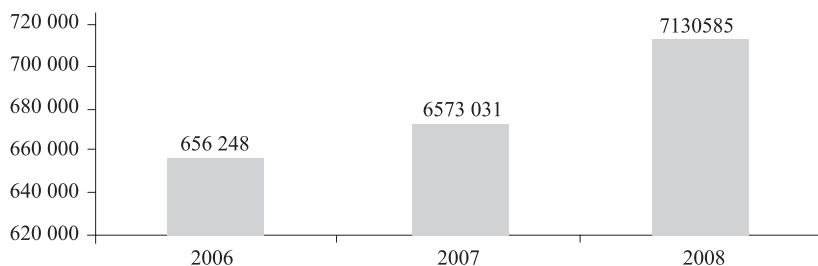
Źródło: *Działalność przedsiębiorstw niefinansowych w 2007 r.*, Główny Urząd Statystyczny

Analizując kształtowanie się liczby przedsiębiorstw w Polsce, w 2007 roku najbardziej wzrosła liczba średnich przedsiębiorstw o 5,06% w porównaniu do roku 2006. Liczba mikroprzedsiębiorstw wzrosła o 3,64%, a przedsiębiorstw małych o 2,16%.

Spośród przedsiębiorstw ogółem w 2006 roku 38,27% podatników wybrało jako formę rozliczenia podatkowego – ryczałt ewidencjonowany. Natomiast w roku 2007 podatnicy rozliczający się ryczałtowo stanowili 37,87% wszystkich przedsiębiorstw aktywnych. Kształtowanie się liczby podatników płacących ryczałt przedstawiono na wykresie 1.

⁴ G. Gołębiowski, *Dostępność kapitału a jakość zarządzania w małych i średnich przedsiębiorstwach w Polsce*, Prace naukowe nr 974, Tom I, Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu, Wrocław 2003.

⁵ G. Gołębiowski, *Studia i Prace KZiF SGH*, Zeszyt Naukowy nr 42 z 2004, s. 2.

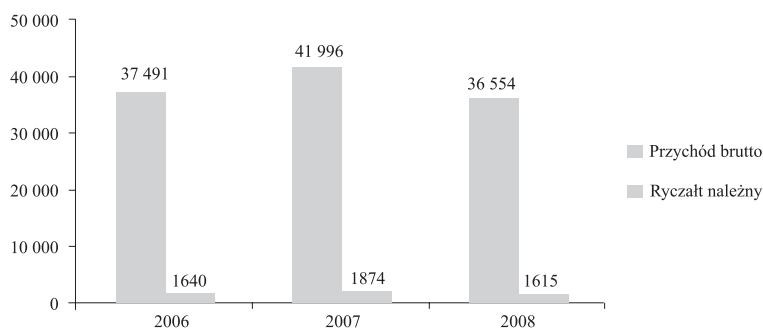

Wykres 1. Liczba podatników płacących ryczałt

Źródło: *Informacja dotycząca ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych za rok 2008*, Ministerstwo Finansów, Departament Podatków Dochodowych, Warszawa, maj 2009.

Liczba podatników płacących ryczałt wzrosła w 2007, roku w porównaniu z rokiem poprzednim o 2,56%, natomiast w roku 2008 – o 6,03% w stosunku do roku 2007.

Osiągane przychody brutto oraz kwoty ryczałtu dla tych podatników w analizowanych latach zmieniały się w podobnym kierunku. Na wykresie 2 pokazano, że przychód brutto oraz kwota ryczałtu należnego wzrosły w 2007 roku kolejno o 12,02% i 14,27% w porównaniu z rokiem 2006. Natomiast rok 2008 przyniósł spadek przychodów ogółem o 12,96% i spadek ryczałtu należnego o 13,82% w stosunku roku poprzedniego. Z pewnością było to spowodowane pogorszeniem się sytuacji gospodarczej na świecie jak i w Polsce.

Wykres 2. Przychód brutto oraz ryczałt należny w latach 2006–2008 w mln zł

Źródło: *Informacja dotycząca ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych za rok 2008*, Ministerstwo Finansów, Departament Podatków Dochodowych, Warszawa, maj 2009.

Podsumowanie

Podmioty z sektora małych i średnich przedsiębiorstw stanowią w Polsce zdecydowaną większość wśród aktywnych na rynku przedsiębiorstw. Rośnie więc ich znaczenie w gospodarce narodowej. Przedsiębiorstwa te mają aktywny udział w tworzeniu produktu krajowego brutto. Dla rozwoju sektora MŚP potrzebne są zmiany w przepisach. Dla wsparcia ich funkcjonowania na jednolitym rynku europejskim znaczenie ma wprowadzenie wspólnej definicji mikroprzedsiębiorstwa oraz małego i średniego przedsiębiorstwa. Duży odsetek przedsiębiorstw tego sektora wybrało zryczałtowany podatek dochodowy, jako formę opodatkowania osiągniętych dochodów. Ogromne znaczenie ma więc tworzenie przyjaznego systemu podatkowego w zakresie podatków dochodowych. Temu służyć mogą zmiany w przepisach dotyczących ryczałtowych form opodatkowania.

DIE AUSGEWÄHLTE ASPEKTEN DES GEWERBES AUF DEM GRUND DER GESETZE

Zusammenfassung

Die Wirtschaftssubjekte von dem Sektor kleiner und mittlere Unternehmen sind sehr wichtig für die nationale Wirtschaft und für die Europäischeunion.

Mann soll bildet die Rahmen für richtige Funktionierung des MSP-Sektor. Es ist wichtig die Definition diese Unternehmen zu bezeichnen. Die Lösung der Steuerrecht betreffen auch pauschale Gewerbesteuer, was es im Artikel zeigt.

Übersetzt von Agnieszka Opalka